

IZBOR GENOTIPOVA PŠENICE NA TOLERANTNOST PREMA NISKOJ pH VREDNOSTI ZEMLJIŠTA I VISOKOM SADRŽAJU MOBILNOG ALUMINIJUMA

M. Jelić¹, Jelena Milivojević², Vera Đekić², G. Dugalić³, A. Paunović³

Izvod: U radu je dat prikaz tolerantnosti pojedinih genotipova ozime pšenice prema kiselosti zemljišta i visokom sadržaju mobilnog aluminijuma. Poljski ogled je izveden na zemljištu tipa pseudoglej na kome su testirani različiti genotipovi ozime pšenice (Zvezdana, Gora, Angelina, Gordana, Etida, Pobeda, Kruna i Takovčanka). Na osnovu proučavanja osobina zrna najveću tolerantnost na visoku kiselost zemljišta i sadržaj mobilnog Al pokazale su sorte Gordana i Takovčanka, dok su sorte Kruna i Zvezdana imale najmanju adaptibilnu sposobnost. Faktori spoljne sredine pokazali su značajan uticaj na pokazatelje produktivnosti i kvaliteta ispitivanih genotipova ozime pšenice.

Cljučne reči: aluminijum, genotip, pšenica, tolerantnost, zemljište

Uvod

Pseudoglej je zemljište veoma nepovoljnih fizičkih, agrohemijskih i mikrobioloških osobina. Najveći problem ovih zemljišta je niska pH vrednost i dalje povećanje njegove kiselosti i sadržaja mobilnog Al, najčešće zbog višegodišnje nepravilne primene đubriva (Dugalić, 1998; Jelić et al., 2004). Niska proizvodna sposobnost pseudogleja je rezultat loših fizičko-mehaničkih, toplotnih i vodno-vazdušnih osobina (Dugalić, 1998; Jovanović et al., 2004). Otuda je, proizvodnja ozime pšenice koja se smatra veoma osetljivom biljnom vrstom na ovom tipu zemljišta niska i nerentabilna.

Brojna istraživanja sa aspekta rešavanja problema kiselih zemljišta ukazuju da se postojeći problemi u praksi mogu prevazići izdvajanjem i gajenjem tolerantnih genotipova pšenice na ekstremno visoku kiselost i sadržaj toksičnih formi Al. Genetske razlike u tolerantnosti biljaka ozime pšenice prema niskim pH vrednostima zemljišta i visokom sadržaju mobilnog aluminijuma dobro su poznati i bili su predmet ranijih istraživanja većeg broja autora (Mossor-Pietraszewska, 2001, Rout et al., 2001; Garvin and Carver, 2003).

Cilj našeg istraživanja je bio da na osnovu analiziranih produktivnih i kvalitativnih osobina oceni adaptibilnost testiranih genotipova ozime pšenice i izdvoje najtolerantniji genotipovi na uslove niske pH vrednosti zemljišta i visok sadržaj mobilnog aluminijuma.

¹Univerzitet u Prištini- Kosovska Mitrovica, Poljoprivredni fakultet u Lešku, Kopaonička bb, Lešak, Srbija (miodragjelic@yahoo.com)

²Centar za strna žita Kragujevac doo, Kragujevac, Save Kovačevića 31, 34000 Kragujevac, Srbija

³Univerzitet u Kragujevcu, Agronomski fakultet u Čačku, Cara Dušana 34, 32000 Čačak, Srbija

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

63(082)

60(082)

САВЕТОВАЊЕ о биотехнологији са
међународним
учешћем (18 ; 2013 ; Чачак)

Zbornik radova / XVIII savetovanje o
biotehnologiji sa međunarodnim učešćem,
Čačak, 15-16. mart 2013. godine ;
[organizator] Univerzitet u Kragujevcu,
Agronomski fakultet u Čačku = [organized by]
University of Kragujevac, Faculty of
Agronomy, Čačak. - Čačak : Agronomski
fakultet, 2013 (Čačak : Studio za dizajn). -
557 str. : ilustr. ; 24 cm

Radovi na srp. i engl. jeziku. - Tiraž 150. -
Napomene uz tekst. - Bibliografija uz svaki
rad. - Abstracts.

ISBN 978-86-87611-29-0

1. Агрономски факултет (Чачак)

а) Пољопривреда - Зборници б)

Биотехнологија - Зборници